

Komentář Odborného panelu (WOS)

FORD: 5.4 Sociology

Komentář vypracoval: Prof. PhDr. Dana Hamplová, PhD.

Datum zpracování: 27. července 2022

Základní otázky – Obory FORD

Úvod

Tento dokument poskytuje komentář k bibliometrickým analýzám (Modul 2) v rámci Metodiky 17+. Podklady vycházejí z Bibliometrické zprávy 2016 – 2020, ford 5.4 Sociology, která obsahuje jak analýzy výsledků WoS, tak údaje z národní databáze RIV. Dále vychází z Přílohy 3 Bibliometrické zprávy (detailní přehled výsledků připisovaných českým výzkumným institucím) a veřejně dostupných výsledků databáze RIV.

Jedním ze zásadních problémů bibliometrické analýzy dat z WoS je, že ford Sociologie zahrnuje i řadu časopisů, které spadají do oboru fyzické a biologické antropologie, (evoluční) biologie, archeologie či ekonometrie a které se samy k sociologii ani příbuzným disciplínám nehlásí¹. Je to dané především tím, že do fordu Sociologie spadá WoS kategorie Social Sciences, Mathematical Methods a kategorie Anthropology (bez rozlišení sociální a fyzické/biologické antropologie). Ve fordu 5.4 je tento problém zcela zásadní a představuje téměř třetinu výstupů. Na druhou stranu však platí, že řada časopisů, ve kterých sociologické

---

¹ Konkrétně se jedná o následující časopisy z oboru antropologie a archeologie: African Archaeological Review (archeologie, lidská evoluce), American Journal of Human Biology (lidská biologie), American Journal of Physical Anthropology (fyzická antropologie, lidská evoluce, primáti), Annals of Human Biology (populační biologie, fyzická a biologická antropologie), Anthropologischer anzeiger (biologická a klinická antropologie), Antiquity (archeologie), Archaeological and Anthropological Sciences (přírodovědecké metody v archeologickém kontextu), Homo-Journal of Comparative Human Biology (lidská biologie), Human Biology (lidská biologie, antropologická genetika), International Journal of Osteoarchaeology (lidské a zvířecí kosti), Journal of Anthropological Archaeology (evoluce lidských společností), Journal of Anthropological Sciences (prehistorie, biologie, genetika), Journal of Archaeological Method and Theory (archeologie), Journal of Archaeological Science (archeologie), Journal of Human Evolution (paleoantropologie, fosilie), Lithic technology (starověké kamenné nástroje a technologie) a Praehistorische zeitschrift (prehistorická antropologie). Z oblasti ekonometrie se jedná o následující časopisy, y nichž se žádný explicitně nehlásí k sociologii: Econometric Theory, Econometrica, Econometrics Journal, Empirical Economics, Ima Journal of Management Mathematics, Insurance Mathematics & Economics, Journal of Econometrics, Jahrbucher fur nationalokonomie und statistik, Journal of Mathematical Economics, Journal of Mathematical Psychology, Journal of Official Statistics, Oxford Bulletin of Economics and Statistics, Quantitative Finance, Review of Economics and Statistics, Siam Journal on Financial Mathematics a Studies in Nonlinear Dynamics and Econometrics.

texty vycházejí, nejsou ve Fordu 5.4 zahrnuty, a to včetně těch, které se k sociologii explicitně hlásí². Jak ukazuje bod 2, může se jednak o značnou část produkce sociologických pracovišť.

Prvním problémem (zahrnutí časopisů, které do oboru nespádají), lze částečně napravit. Pokud je to možné, tento komentář vychází nejen z připravených grafů z Bibliometrické zprávy, ale i z dat „očistěných“ od fyzické antropologie, archeologie a ekonometrie. Tyto „očistěné analýzy“ nezahrnují výstupy z časopisů uvedených v Poznámce 1. Druhý problém (vynechání velké části produkce) není pomocí současné metodologie řešitelný, je proto třeba být při interpretaci výsledků obezřetný.

Naproti tomu výhodou dat z národní databáze RIV je, že obor určuje výzkumná instituce a minimalizuje se tak problém se špatně zařazenými výstupy. Nevýhodou RIV však je nemožnost mezinárodního srovnání nebo hodnocení kvality publikací. K dispozici není ani podrobný přehled publikací. Ideální by proto bylo údaje z obou databází do budoucna propojit.

I. část - Data zpracovaná dle Web of Science

1. Jaká je úroveň oboru v ČR v mezinárodním srovnání? (Je podle vašeho odborného názoru komentovaný obor – při pohledu neomezujícím se pouze na bibliometrická data - na úrovni srovnatelné s vyspělými zeměmi? Případně srovnatelný se zeměmi s obdobnými, pro daný obor relevantními, podmínkami - kulturními, ekonomickými, společenskými ...).

Současné bibliometrické hodnocení vychází z údajů o publikacích vydaných v letech 2016 až 2020. Podle Bibliometrické zprávy za toto období vstupuje ve Fordu Sociologie do hodnocení celkem 648 výsledků z WoS (viz graf 1b). Z hlediska kvantity celkový publikační výkon ve Fordu 5.4 Sociologie výrazně stoupal a mezi roky 2016 až 2020 došlo k téměř 70procentnímu zvýšení produkce (100 publikací za rok 2016 a 168 za rok 2020).

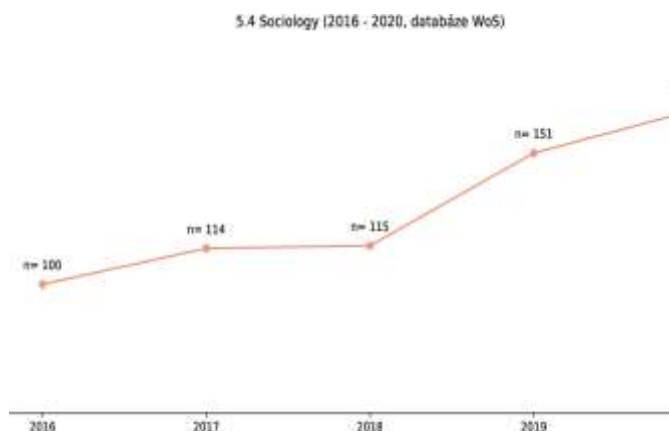
Jak už bylo uvedeno v úvodu uvedeno, při hodnocení oboru sociologie je však třeba zohlednit, že Ford 5.4 zahrnuje i řadu časopisů, které spadají do oboru fyzické antropologie, archeologie či ekonometrie a které se samy k sociologii nebo příbuzným disciplínám nehlásí. Pokud výstupy z těchto časopisů odstraníme, sníží se počet výstupů v letech 2016 – 2020 o téměř 30 %, a to na 466 (viz graf 1b_rev). V případě takto očistěných dat vidíme nárůst produkce o 60 % (počet výstupů v roce 2016: 77, počet výstupů v roce 2020: 123). I když lze tento nárůst částečně vysvětlit zvýšením počtu časopisů v sociologii a příbuzných vědách (10 z celkem 123 výstupů z roku 2020

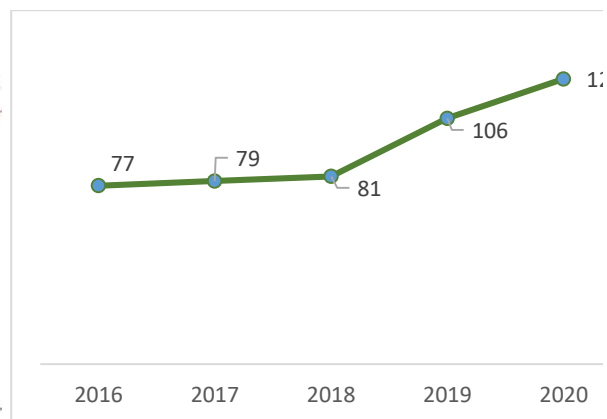
² Jedná se především o časopisy z oblasti Urban Studies, Social Geography, and Political Sciences. V této zprávě nelze poskytnout vyčerpávající seznam, ale lze uvést pár příkladů. Například Q2 časopis International Journal of Urban and Regional Research uvádí „sociology“ mezi klíčovými slovy ve svém programovém prohlášení (aims and scope). Q2 International Journal of Housing Policy

bylo publikováno v časopise, který získal impakt faktor po roce 2016³), i po odečtení těchto 10 položek zůstává počet výstupů v roce 2020 přibližně o polovinu vyšší než v roce 2016.

Graf 1b: Vývoj počtu výsledků ve fordu 5.4 Sociology

Graf 1b_rev: Vývoj počtu výsledků ve fordu 5.4 Sociology bez časopisů v oborech fyzické a biologické antropologie, archeologie a ekonometrie

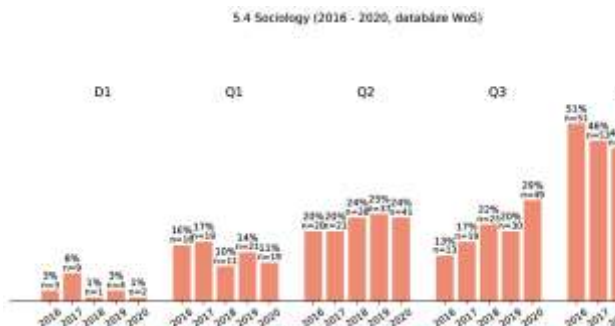

Pokud se zaměříme na všechny výstupy z fordu sociologie (viz Graf 1c) z hlediska kvality (měřené zařazením časopisu do kvartilů podle WoS), převažují publikace v Q3 a Q4, zároveň však dochází ke stabilnímu a výraznému poklesu podílu publikací v časopisech zařazených do Q4. Zatímco v roce 2016 představovaly články v Q4 více než polovinu produkce (51 %) ve fordu 5.4 Sociologie, v roce 2020 se jednalo přibližně o třetinu (35 %). Nárůst počtu publikací mezi roky 2016 a 2020 tak lze přičíst především zvýšení počtu publikovaných článků v Q2 a Q3. V roce 2020 bylo publikováno o 68 článků víc než v roce 2016, přičemž k největšímu početnímu nárůstu došlo v rámci Q3 (rozdíl 2016-2020: +26 výstupů) a Q2 (rozdíl 2016-2020: +21 výstupů). Počet výstupů v rámci Q4 se zvýšil o 8 a v rámci Q1 o 3.

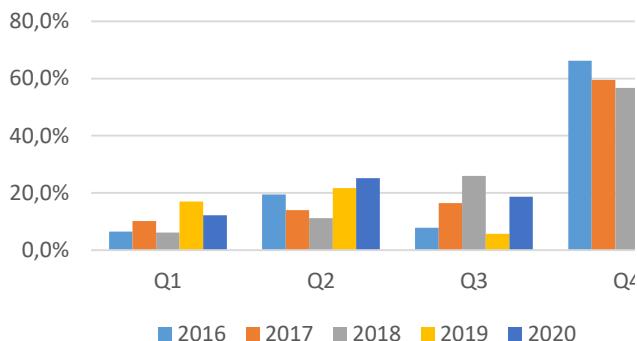
Opět je však užitečné podívat se na výstupy fordu 5.4 bez fyzické antropologie, archeologie či ekonometrie z časopisů, které se k sociologii nebo příbuzným disciplínám nehlásí (viz Graf 1c_rev). I v tomto případě dochází o poklesu podílu výstupů v Q4, a to z 66 % na 44 %. Zároveň dochází k pozvolnému nárůstu podílu výstupů nad mediánem (Q1 a Q2), a to z přibližně 25 % na 38 %. Drobný nárůst je viditelný i v pásmu Q1, ale počty výstupů v této kategorii jsou stále nízké a ani v nejúspěšnějším roce (2019) nedosáhly dvě desítky. Výstupy v kategorii D1 jsou v oboru sociologie výjimečné.

³ Sport in Society - IF od 2017, Sociology Compass - IF od 2017, Journal of Family and Economic Issues - IF od 2017, History and Anthropology - IF od 2017, Social Anthropology - IF od 2018, Nationalities Papers – the Journal of Nationalism and Ethnicity - IF od 2018, Journal of Immigrant & Refugee Studies - IF od 2018, Child and Adolescent Social Work Journal - IF od 2019, American Journal of Cultural Sociology - IF od 2019.

Graf 1c ve zprávě: Profil fordů 5.4 Sociology v jednotlivých letech

Graf 1c_rev: Profil fordů 5.4 Sociology v jednotlivých letech bez časopisů v oborech fyzické a biologické antropologie, archeologie a ekonometrie

Podrobnější pohled na výsledky vstupující do hodnocení naznačuje, že do časopisů Q1 pronikají především práce studující jiné společnosti či komparativní studie založené na srovnání více zemí. Z 51 výstupů v pásmu Q1 z let 2016 - 2020 (bez fyzické antropologie, archeologie a ekonometrie – viz Poznámka 1), 37 % (19) položek nepoužívalo data z České republiky, 24 % (12) představovalo komparativní studie založené na vyšším počtu zemí včetně ČR, 22 % (11) vycházelo z českých dat nebo se zaměřovalo na českou společnost a dalších 6 % (3) pak srovnávalo Českou republiku v kontextu jedné až dvou dalších zemí. Zbýlých 12 % se zabývá obecnými sociálními jevy bez odkazu konkrétní společnosti.

Výstupům v Q4 mezi hodnocenými výsledky jednoznačně dominují publikace v českém Sociologickém časopise/Czech Sociological Review a slovenské Sociologii (celkem 71 % z hodnocených výsledků). Podle dat z databáze RIV z výsledků vykazovaných českými institucemi v letech 2016 – 2020 bylo 73 % článků v Sociologickém časopise/Czech Sociological Review a 51 % článků v časopise Sociologia publikováno česky, dalších 15 % výsledků ze Sociologie bylo publikováno ve slovenštině. Jednoznačně tedy převládá českojazyčné produkce.

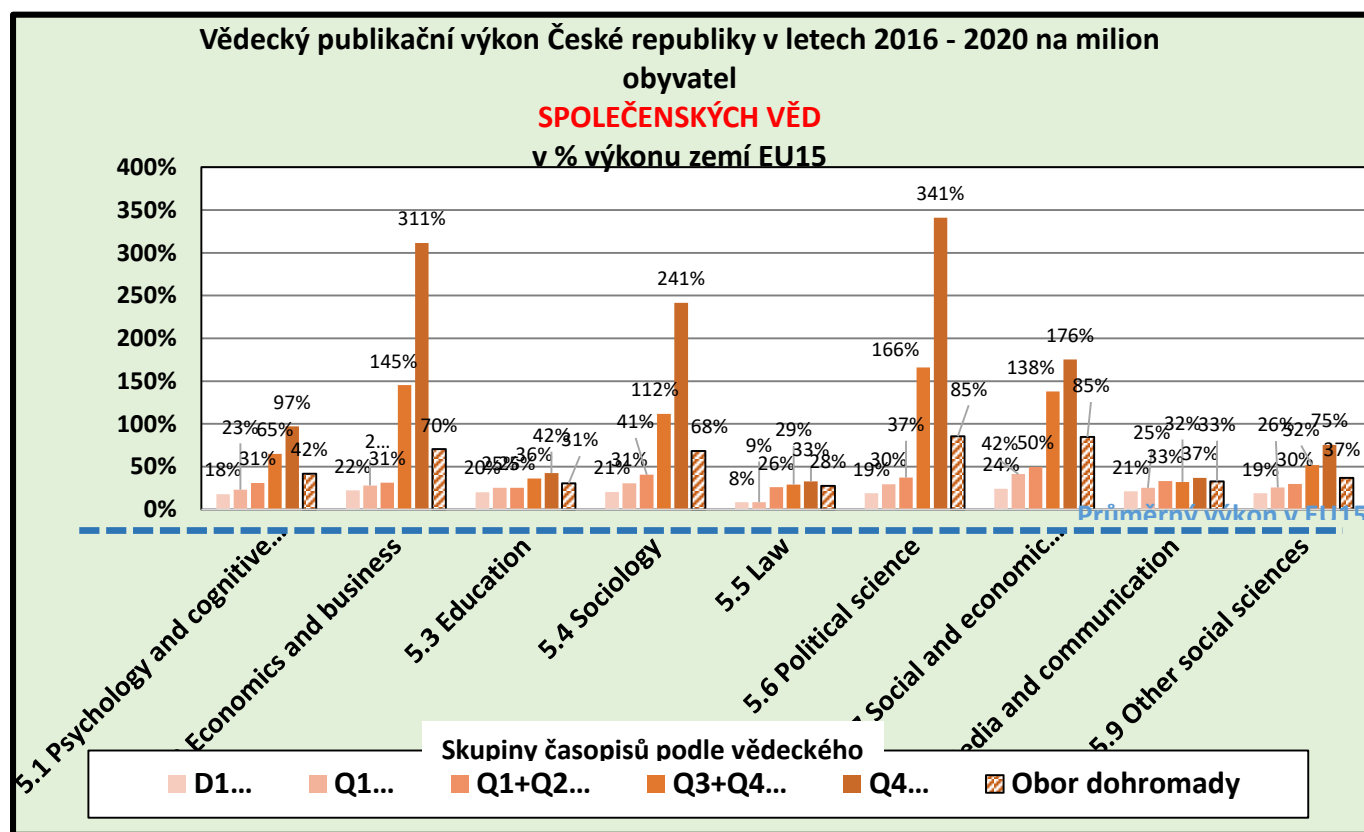
Celkově nelze publikování v národních časopisech v sociálních vědách chápat negativně, protože rozšiřují škálu potenciálních společensky významných témat pro lokální publikum. Znamená to však zároveň, že recenzní řízení probíhá pouze na národní úrovni. Otázkou rovněž je, zda jejich podíl na celkové produkci není příliš velký a nenaznačuje nízkou úroveň internacionalizace oboru.

Graf 3 spojuje data z bibliometrických analýz vybraných sociálněvědních fordů a poskytuje srovnání českého výkonu ve srovnání s EU-15. Je třeba však zdůraznit, že se jedná o data za celý ford Sociologie, tedy včetně časopisů z oblasti fyzické

antropologie, archeologie či ekonometrie. Z tohoto je patrné, že v přepočtu na počet obyvatel je celkový publikační výkon ČR ve fordu Sociologie (měřený výstupy WoS) podprůměrný a dosahuje méně než 70 procent průměru. Nižší kvantita přitom není nahrazena kvalitou. Produkce České republiky v D1 je téměř o 80 % nižší a v Q1 o téměř 70 % nižší než je průměr EU-15. Naopak vysoce nadprůměrem je produkce v kategoriích Q4. Graf, který by umožnil srovnání na základě očištěných dat bez výstupů z fyzické/biologické antropologie, archeologie či ekonometrie bohužel není k dispozici.

Celkově tak lze konstatovat, že poměrně velký nárůst hodnocených výsledků v oboru sociologie v daném období byl doprovázen výrazně slabším kvalitativním nárůstem. Je třeba ocenit pozitivní trend snižování zastoupení výstupů v Q4, výstupy v pásmu Q1 jsou však stále poměrně vzácné a v žádném roce nepřesahují dvě desítky.

Graf 3: Vědecký publikační výkon ve srovnání s EU-15

2. Je tato úroveň adekvátně reflektována zpracovanou bibliometrickou analýzou? Je zde rovněž možnost stručně uvést významné znaky publikační kvality a publikační zvyklosti oboru neobsažené v analýze Modulu 2.

Výsledky bibliometrických analýz jsou důležité především proto, že ve fordru 5.4 Sociologie dochází k jednoznačnému posunu v publikační praxi a v mezinárodním kontextu jednoznačně roste důraz na časopiseckou produkci. Z tohoto hlediska je hodnocení výkonu českých institucí na WoS důležité, především při snaze o mezinárodní srovnání. Dobře provedená bibliometrická analýza může být zásadním vodítkem při hodnocení oboru i jednotlivých institucí.

Stávající bibliometrická analýza dat z WoS však má dvě omezení.

Zaprvé, problémem je řazení časopisů do fordů. Do fordru 5.4 Sociology spadají obory a časopisy, které do sociologie ani příbuzných disciplín nepatří (fyzická/biologická antropologie, archeologie, ekonometrie), zároveň však řada relevantních časopisů chybí.

Zatímco řazení „nesociologických“ časopisů lze částečně zohlednit, s chybějícími časopisy se nelze snadno vypořádat. Otázku selektivity zahrnutých publikací lze dobře ilustrovat na produkci Sociologického ústavu AV ČR. Tento příklad používáme proto, že se jedná o veřejnou výzkumnou instituci zaměřenou na sociologický výzkum, jejíž výsledky lze samostatně vyhledat v databázi RIV. V případě jednotlivých univerzitních pracovišť v oboru sociologie to bohužel není možné. Podle bibliometrické analýzy fordru 5.4 Sociology vyprodukoval Sociologický ústav AV ČR v letech 2017 – 2020 celkem 54 výstupů. V databázi RIV však tato instituce v daném období hlásí 130 výstupů Jimp. Do bibliometrické analýzy tedy vstupuje pouze 41 % produkce této instituce, což je dané řazením publikací do oborů na WoS a definicí fordru 5.4. Při interpretacích je proto důležité brát v úvahu, že se nejedná o hodnocení oboru sociologie jako takového, ale o analýzu určitého výseku publikačních aktivit.

Druhým problémem stávající bibliometrické analýzy je, že nezohledňuje jinou než časopiseckou produkci, přestože jiný typ publikací zůstává pro sociologii stále důležitý. Zde se otevírají dvě dílčí otázky. Tou první je, jak tyto výstupy zahrnout (částečným řešením by bylo např. zařazení kategorie „book chapters“ z WoS). Druhou je otázka, jaký podíl WoS a ne-WoS výsledků je adekvátní. Podklady, které by umožnily srovnat českou publikační praxi se zahraniční, neexistují. Jistým vodítkem můžou být nedávno publikované analýzy dat z výběrových řízení na University of Oslo z let 2000 a 2017 v oborech ekonomie, sociologie, fyzika a informatika, které přinášejí dva interpretační podněty k bibliometrické analýze.

Zaprvé, norská data ukazují, že i když jsou knižní publikace v sociologii stále důležité, časopisecké výstupy hrají vyšší roli. Pokud to vztáhneme ke zjištění, že pouze menší část české sociologické produkce směřuje do časopisů WoS (v roce 2020 bylo v RIV hlášeno 503 výstupů v oboru sociologie, podle biometrické analýzy v tomto roce spadalo do sociologie 123 výstupů WoS). I když je bibliometrická analýza neúplná a část produkce vynechává, podíl článků ve WoS na celkové produkci se zdá být neadekvátně nízký.

Zadruhé, podle norských dat hraje při výběru kandidátů v oboru sociologie roli především počet článků a skutečnost, že se jedná o zahraniční publikaci, na rozdíl od ekonomie se však při výběru kandidátů výběrové komise nezdůrazňovaly, zda se jedná o publikace v top časopisech, ale oceňovaly větší spektrum časopisů, což je patrně dané heterogenitou oboru a publikačními zvyklostmi v jednotlivých podtématech⁴

3. Má obor vysokou úroveň své produkce v D1 a Q1 ve srovnání s EU15 a se světem? Dochází v daném oboru k nadprodukci v pásmu Q4 ve srovnání s EU15 resp. se světem? Pokud ano, jak byste ji vysvětlili?

Pokladem pro tento komentář je graf 3 z Bibliometrické zprávy, který zobrazuje podíl výstupů v pásmech D1, Q1 – Q4 ve fordru Sociology v České republice, EU-15 a ve světě. Jeho zásadním omezením je, že zahrnuje i fyzickou/biologickou antropologii, archeologii a ekonometrii. Byť je z Přílohy 3 (přehled všech započtených výstupů) zjevné, že české výstupy v pásmu D1 pocházejí až na výjimky z oborů fyzické antropologie, archeologie a ekonometrie, není možné určit, jaký podíl tyto obory představují v datech z EU-15 nebo datech za celý svět. Ačkoliv bychom mohli česká data od „nesociologických“ oborů očistit, chybí nám očistěný srovnávací benchmark za zahraničí. Veškeré komentáře v tomto bodu je proto třeba brát pouze orientačně.

Jak ukazuje graf 3, produkce ČR ve fordru 5.4 Sociology, tak jak je v současnosti definován, je ve srovnání s EU-15 i se světem značně podprůměrná. Zatímco v EU-15 i ve světě směřuje do časopisů v pásmu D1 přibližně desetina produkce z fordru 5.4, u publikací dedikovaných na české instituce to jsou 3 % (opět musíme upozornit, že tato čísla zahrnují i „nesociologické“ obory jak v ČR, tak v zahraničí). Stejný vzorec vidíme i v případě publikací v pásmu Q1, kam spadá 30 % výstupů z EU-15 a 27 % světových výstupů, ale pouze 13 % českých výstupů. Česká produkce je naopak vysoce nad průměrem v podílu výstupů v pásmu Q4. Za celé období 2016-2020 šlo do časopisů zařazených do Q4 43 % výstupů z České republiky. Byť tento podíl v čase klesá a v roce 2020 již představoval 35 %, stále se jedná o trojnásobek ve srovnání s produkcí EU-15 a více než dvojnásobek ve srovnání se světem.

Nadprůměrný podíl výstupů v pásmu Q4 v bibliometrické analýze je daný především vysokým zastoupením produkce v Sociologickém časopise/Czech Sociological Review a slovenské Sociologii. Z dat se zdá, že z celkového počtu 466 výstupů v oboru sociologie (tj. bez fyzické antropologie, archeologie a ekonometrie) za období 2016-

---

⁴ Reymert, I. (2021). Bibliometrics in academic recruitment: A screening tool rather than a game changer. *Minerva*, 59(1), 53-78. Dalším možným zdrojem je analýza údajů z kateder sociologie na německých akademických institucích osoby, které získaly tzv. tenured position mezi roky 1980 a 2013, publikovaly v průměru 3,99 impaktovaných článků, 2,58 monografií, 1,74 editovaných monografií a 17 kapitol. Problém je, že tyto analýzy vycházejí z průměru za celé období a nerozlišují zásadní posun v publikační praxi, viz Lutter, M., & Schröder, M. (2016). Who becomes a tenured professor, and why? Panel data evidence from German sociology, 1980–2013. *Research Policy*, 45(5), 999-1013.

2020 bylo 109 (23 %) publikováno v Sociologickém časopise/Czech Sociological Review a 75 v Sociologii (16 %). Podle bibliometrické analýzy tedy 39 % výstupů směřuje do českých nebo slovenských časopisů. Tyto výsledky je však třeba brát s jistou opatrností, především kvůli neúplnosti dat (viz úvod a bod 2).

Problém s kvalitou české produkce ve fordu sociologie je komplexní. Jedním z faktorů může být kvalita postgraduálního vzdělávání a podfinancování oboru, které snižuje konkurenceschopnost českých institucí na mezinárodním pracovním trhu akademických pracovníků.

4. Má v daném oboru význam institut korespondujícího (reprint) autora? Jaké je v daném oboru relativní zastoupení těchto výsledků? Můžete tyto výsledky nějak blíže charakterizovat (viz konkrétní výsledky v příloze)?

V oboru sociologie není institut reprint autora významný. Podíl korespondujících autorů z České republiky je nejvyšší v pásmu Q4 (96 %), mimo jiné i proto, že se často jedná o českojazyčné publikace. Relativně vysoký je však i v případě publikací v pásmu D1 (68 %) a Q1 (64 %). Vzhledem k malému významu tohoto indikátoru však z těchto dat nelze dělat žádné zásadnější závěry. Navíc je třeba připomenout, že tyto údaje vycházejí z celého fordu 5.4 sociologie.

5. Jaké je v daném oboru zastoupení výsledků vytvořených ve velkých kolaboracích? Jaký je podle vašeho názoru autorský přínos domácích institucí na takových výsledcích (viz konkrétní výsledky v příloze)?

Velké autorské kolaborace jsou v oboru sociologie výjimečné a nejsou zvykem ani v ČR, ani ve světě.

6. Jaký je v daném oboru rozsah mezinárodní spolupráce při tvorbě špičkových výsledků? Můžete tyto výsledky nějak blíže charakterizovat (viz konkrétní výsledky v příloze)?

Podíl mezinárodní spolupráce stoupá s kvalitou výstupů. Z výstupů v pásmu Q4 vzniklo v mezinárodní spolupráci pouze 13% výstupů, v pásmu Q1 65 % a ve skupině D1 79 % výstupů. Celkově v mezinárodní spolupráci vzniklo 35 % výstupů. Vzhledem k nedostatku detailnějších informací se rozsah a typ mezinárodní spolupráce těžko hodnotí.

7. Do jaké míry lze považovat výsledky klasifikované jako D1 a Q1 za domácí „know-how“ (viz konkrétní výsledky v příloze)? Je tento podíl podle vašich zkušeností v souladu s praxí v zahraničí?

Ve fordu 5.4 Sociology vzniklo 67 % výstupů v pásmu Q1 v zahraniční spolupráci, mezi výstupy v pásmu D1 dokonce 83 %. 64 % výstupů z Q1 má korespondenčního autora

z české instituce, v dalších 16 % případů je pracovník české instituce nekorespondečním, ale prvním nebo druhým autorem. Poměry jsou podobné, i pokud se zaměříme pouze na pásmo D1 (67 % korespondečních autorů + 16 % prvních či druhých nekorespondenčních autorů). Celkově tedy lze konstatovat, že podíl českých autorů na publikovaných pracích je zásadní a v drtivé většině případů čeští autoři nepředstavují jen součást většího kolektivu.

Pokud se zaměříme na výstupy, u kterých je ve WoS uvedena kategorie Sociology, v průběhu sledovaného období byly publikovány 4 výstupy D1, z toho 2 pouze českými autory bez mezinárodní spolupráce a 2 v mezinárodní spolupráci s nízkým počtem spoluautorů. Podíl českých autorů na všech publikacích v D1 v oboru sociologie je tedy rozhodující. V kategorii Q1 (bez D1) bylo publikováno 15 prací, které WoS zařadil do kategorie „sociology“, z toho se na 11 podíleli pouze čeští autoři, 3 vznikly max. ve spolupráci se 3 zahraničními spoluautory a pouze jednu lze zařadit mezi velký kolaborace (13 autorů). Celkově tak lze konstatovat, že podíl českých autorů a jejich přínos do špičkových časopisů byl v oboru sociologie zásadní.

Druhý nejčastěji zastoupený obor je antropologie, do níž bylo v pásmech D1 a Q1 zařazeno celkem 30 výstupů, v naprosté většině se však jedná o výstupy z oblasti fyzické antropologie, kulturní antropologie představuje pouze 6 položek (2 překryvem s oborem sociologie), z toho se ve 3 případech jedná o autory, kteří mají afiliaci jak na české, tak zahraniční instituci. Pro podobor kulturní/sociální antropologie tedy platí, že podíl českých autorů byl relativně nízký.

8. Existují WoS kategorie, které jsou v oboru nadprůměrně dobré? Můžete je stručně okomentovat?

Podle bibliometrické analýzy mají nejvyšší zastoupení špičkových publikací tři obory WoS: antropologie, sociologie a sociální vědy/matematické metody. V případě antropologie se v naprosté většině případů jedná o výstupy z oblasti fyzické antropologie, které spadají spíše do oblasti přírodních věd (např. výstupy v časopise Journal of Human Evolution, American Journal of Physical Anthropology). Oblasti sociologie a sociální vědy/matematické metody jsou z hlediska podílů výsledků v D1 a Q1 víceméně vyrovnané.

Za pozornost stojí i výsledky oboru demografie, kde dvě třetiny výstupů spadají do prvního decilu nebo kvartilu, naopak pouze desetina výstupů spadá do pásma Q4. Jedním z důvodů může být neexistence českého impaktovaného časopisu, v důsledku čehož autoři publikují především v zahraničí.

9. Dochází k významným překryvům s jinými obory, zejména u článků v pásmech D1/Q1? Můžete to stručně okomentovat? Odpovídají publikace klasifikované jako D1 a Q1 předpokládaným obsahem a zaměřením skutečně výzkumu v oboru FORD do jakého jsou přiřazeny (viz seznam jednotlivých článků v přílohách).

Tímto problémem se zabývají už předchozí oddíly. Do fordu sociologie jsou řazeny publikace, které patří spíše do oblasti Business a Economics (především ekonometrické časopisy, např. *Econometrica*, *Econometric reviews*, *Review of Economics and Statistics*, *Econometric Theory*). Problém je i kategorií antropologie, která zahrnuje výstupy z oblasti fyzické antropologie, jež by měly být řazeny do přírodních věd (například texty z časopisu *Journal of Human Evolution*, jako *Re-evaluation of Pleistocene and Holocene Long Bone Robusticity Trends*, *The Impact of Subsistence Changes on Humeral Bilateral Asymmetry in Terminal Pleistocene and Holocene Europe*, *Craniovascular Traits in Anthropology and Evolution: From Bones to Vessels*), nebo archeologie s překryvem do fyzické antropologie (např. článek *Dental Microwear as a Behavioral Proxy for Distinguishing between Canids at the Upper Paleolithic (Gravettian) site ..* z časopisu *Journal of Archaeological Science*).

10. Jaké VO jsou podle oborových bibliometrických zpráv „Část I“ v daném oboru nejvýznamnější z hlediska produkce v D1 a Q1? Popřípadě, jaký je bibliometrický profil nejdůležitějších z těchto VO ve srovnání s benchmarky (svět, EU15, ČR)? Dosahují úrovně EU15 resp. světové úrovně, případně ji převyšují?

Na tuto otázku není možné podle bibliometrické analýzy fordu 5.4 odpovědět, především díky problematickému řazení publikací do oborů, v jehož důsledku řada relevantních publikací chybí a či naopak by neměla být zařazena.

Podle bibliometrické analýzy patří mezi tři největší organizace v oboru Karlova univerzita, Masarykova univerzita a Sociologický ústav AV ČR, které dohromady vytvořily 70 % publikací zařazených do fordu 5.4. Z tabulky „Nejvýznamnější organizace podle objemu produkce se zdá“, že v rámci těchto třech má nejvyšší podíl publikací v pásmu Q1 Karlova univerzita, v těsném závěsu se drží Masarykova univerzita. Podíl publikací nad mediánem se u těchto organizací pohybuje kolem 40 procent. Naopak u Sociologického ústavu je podíl publikací v Q1 velmi nízký (6 %) a nad medián patří pouze 22 % publikací.

Podle bibliometrické analýzy by se tedy mohlo zdát, že velmi nízký podíl publikací v pásmech Q1 a Q2 je daný vysokým podílem výstupů v Sociologickém časopise/*Czech Sociological Review*.

Z dostupných podkladů tak není možné dělat ani přibližné závěry o relativním poměru jednotlivých pásem pro jednotlivé výzkumné organizace. Je proto vhodnější vycházet z analýzy dat RIV.

11. Je v některých z těchto VO vysoké zastoupení výsledků vytvořených ve velkých kolaboracích, v mezinárodní spolupráci a výsledků s cizím reprint autorem? A naopak, existuje v oboru špičková instituce, která výrazněji než ostatní VO tvoří vynikající výsledky vlastním přispěním?

Jak je uvedeno v bodu 5, velké kolaborace nejsou ve fordu sociologie zásadní a žádná z institucí nemá vysoké zastoupení výsledků z velkých kolaborací.

II. část - Data zpracovaná s podporou RIV

Následující část se zabývá analýzou výstupů z národní databáze RIV, do níž položky zadávají jednotlivé výzkumné organizace. Tyto údaje jsou podkladem pro grafy 10 - 12. Stejně tak lze u dat z RIV stanovit počet autorů a autorek působících ve VO. Autor/autorka byli do oboru zařazeni na základě všech výstupů uplatněných danou VO (nejen z WoS). Pokud má autor/autorka mezioborové publikace, tak příslušnost k oboru se určuje podle toho, kde měl autor/autorka největší počet výstupů. Každý autor/autorka tedy reprezentuje jednu vědní disciplínu. Na tomto místě je potřeba zdůraznit, že údaje z RIV jsou za období 2017-2020 (za čtyřleté období).

12.Odpovídá podíl autorů a autorek majících alespoň jednu publikaci ve WoS zvyklostem v oboru?

Byť výstupy v kategorii WoS nepatří k jediným relevantním výstupům v oboru, představují dnes nejvýznamnější publikační kategorii v oboru. Údaje z RIV ukazují, že podíl autorů z oboru sociologie, kteří publikují v časopisech zařazených do databáze WoS je velmi nízký a neodpovídá mezinárodnímu standardu v oboru. Výstup ve WoS mělo v období 2017-2020 pouze 35 % autorů z kategorie sociologie. Skutečnost, že 65 % z publikujících autorů nemělo za období 2017-2020 ani jeden záznam na WoS naznačuje, že česká publikační strategie neodpovídá běžným zahraničním standardům. Jak uvádí bod 2, relevantní mezinárodní benchmark neexistuje, zahraniční praxe – například při výběru nových akademických pracovníků – naznačuje, že časopisecká produkce je významnější než knižní.

13.Které VO jsou v oboru z hlediska personálních kapacit nejvýznamnější? Má některá z těchto institucí nadstandardně vysoký nebo naopak nízký podíl autorů a autorek, kteří publikují v prestižních žurnálech databáze WoS?

Mezi nejvýznamnější z hlediska personálních kapacit v oboru sociologie patří následujících 10 institucí: Univerzita Karlova, Masarykova univerzita, Sociologický ústav AV ČR, Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, Univerzita Palackého v Olomouci, Mendelova Univerzita v Brně, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Etnologický ústav AV ČR, Západočeská univerzita v Plzni a Univerzita Hradec Králové. Personálně dominují první tři instituce Univerzita Karlova (UK – 355 autorů), Masarykova univerzita (MU – 147 autorů) a Sociologický ústav AV ČR (SOÚ – 146 autorů) přitom v oboru jednoznačně personálně dominují. Zde je třeba upozornit na to, že mezi institucemi publikujícími v oboru sociologie se neobjevuje Národohospodářský ústav, byť by podle bibliometrické analýzy dat WoS měl vyprodukovat zásadní podíl publikací, především

v pásmu D1 (37 %) a Q1 (10 %). Tento nesoulad je způsobený chybným zařazením časopisů do fordu 5.4.

Z autorů působících v oblasti sociologie na UK, MU a SOÚ publikovala v letech 2017 – 2020 alespoň jednu publikaci na WoS pouze přibližně polovina (SOÚ – 56 %, UK, MU - 47 %). Z autorů Etnologického ústavu publikovalo aspoň jeden WoS výstup 58 %, jedná se však o relativně malý počet autorů (22). Podobné závěry platí i o Univerzita Palackého, kde alespoň jeden výstup vykázalo 22 autorů, tj. 51%.

Nejnižší podíl autorů ve WoS má naopak Výzkumný ústav práce a sociálních věcí (N = 17, 20 %) a Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích (N = 9, 25 %), více viz níže.

Celkově je podíl autorů publikujících na WoS nízký. I když se publikace zahrnuté do WoS nepředstavují jediný relevantní typ publikací v oboru sociologie, z hlediska oboru se jedná o zcela zásadní výstup. Skutečnost, že i v nejproduktivnějších institucích z hlediska WoS publikací (graf 11) téměř polovina autorů nepublikovala za 4 roky jediný výstup ve WoS naznačuje, že česká publikační praxe zásadně zaostává za mezinárodní praxí.

14. Existují mezi prezentovanými institucemi takové, které jsou výrazně produktivní z hlediska personálních kapacit ve vztahu k jejich podílu výsledků v horních pásmech?

Pokud se podíváme na nejprestižnější publikace, pořadí institucí se změní. Z hlediska podílů publikací v D1 a Q1 na celonárodní produkci jednoznačně vévodí tři instituce: Masarykova univerzita, Karlova univerzita a Sociologický ústav AV ČR, z nichž každá vyprodukovala 27 procent výsledků v D1 a přibližně čtvrtinu výsledků v Q1. Tyto podíly je však potřebné vztáhnout k velikosti organizace. Univerzita Karlova sice vyprodukuje stejný podíl výstupů v pásmu D1 a Q1 jako Sociologický ústav AV ČR nebo Masarykova univerzita, má však téměř 2,5krát více autorů v oboru (UK = 355, MU = 147, SOÚ = 146). V pásmu Q2 i při větším personálním zajištění UK vyprodukuje výrazně menší podíl výsledků (18 %) než SOÚ (30 %) nebo MUNI (25 %).

Celkově tedy lze konstatovat, že v horních pásmech časopisů (Q1 a Q2) je v Univerzita Karlova v oboru sociologie výrazně méně produktivní než Masarykova univerzita nebo Sociologický ústav AV ČR (Graf 12d). SOÚ vyprodukoval 28 % všech národních výstupů v pásmu Q1 a Q2, MU při podobném personálním zajištění 25 % národních výstupů. Naopak Univerzita Karlova s téměř 2.5 násobkem autorů přispěla pouze 21 % do národních výstupů v Q1 a Q2.

Z hlediska počtu autorů byl čtvrtou největší institucí Výzkumný ústav práce a sociálních věcí s přibližně polovičním počtem autorů ve srovnání s MUNI nebo SOÚ (N = 68). Tento ústav nevyprodukoval žádný národní výstup v D1 či Q1. Pátou největší institucí byla Univerzita Palackého (N = 59), která nepublikovala žádný výstup v D1 nebo

Q1 a přispěla pouze 2 % k národní produkci v Q1. Pokud by tato instituce měla podobnou produktivitu jako MUNI nebo SOÚ, bylo by možné očekávat přibližně 10procentní podíl na publikacích v pásnu Q1 + Q2.

Z perspektivy výstupů D1 se v grafu 12a zdají být nadprůměrně produktivní Metropolitní univerzita Praha a Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, které z hlediska personální kapacit nepatří mezi 10 největších institucí v ČR, ale přispěly 7procentním podílem do národní produkce D1. S interpretací je však třeba být opatrný, protože se patrně jedná o velmi malé počty výsledků a může se jednat o náhodné vychýlení (zpráva poskytuje informace o počtech, ale pouze o podílech).

Velmi nízký podíl autorů se WoS má rovněž Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích (25 %). Z hlediska podílů publikací v pásnu Q1 a Q2 se však jedná o čtvrtou nejvýznamnější instituci v České republice. I když na JU působí pouze 4 % českých autorů v oboru sociologie, tato instituce přispívá 7 % výstupů do pásma Q1 a 4 % do Q2.

15.A naopak: existují v oboru VO, jejichž personální kapacity jsou významné, přesto produkují malý počet výsledků ve WoS a/nebo mají nestandardně vysoký podíl na národní produkci ve spodních pásmech? (U takových institucí je třeba ještě zohlednit, zda je pro ně produkce ve WoS vůbec relevantní, v souladu s jejich misí).

Podprůměrnou produktivitu vykazuje Karlova Univerzita, na které působí 32 % autorů z oboru sociologie. Její celková produktivita z hlediska publikací WoS je však nízká a soustředěná do časopisů z nižších pásem. Při 32procentním podílu autorů Karlova Univerzita přispěla do národní produkce Q1 a Q2 pouze 21 %. I když dominuje v pásmech Q3 a Q4, ani tento podíl (28 %) neodpovídá velikosti instituce. Ačkoliv bibliometrická analýza neukazuje zastoupení jednotlivých typů publikací v rámci institucí, z dostupných grafů je patrné, že autoři z UK mají celkově podprůměrné zastoupení v rámci výstupů WoS.

Specifická situace je u Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí (VÚPSV). Z hlediska personálních kapacit v oboru sociologie se jedná o čtvrtou největší instituci v České republice, podíl autorů publikujících ve WoS je výrazně nižší než u ostatních institucí (20 % ve srovnání s 47 % autorů z UK, MUNI, 56 % z SOÚ). Kromě malého počtu autorů ve WoS VÚPSV nijak nepřispívá k národním publikacím D1 nebo Q1. Nízký podíl WoS autorů je vysvětlitelný orientací ústavu na aplikovaný výzkum a menší důraz na publikace základního výzkumu. Tato orientace však nevysvětluje zaměření na časopisy v nižších pásmech.